

سازمان جهاد کشاورزی استان البرز

معاونت بهبود تولیدات گیاهی

دستورالعمل نمونه برداری محصولات کشاورزی

مقدمه :

نمونه برداری صحیح فرآیند حساسی است که نیازمند توجه و دقت زیاد می باشد. نمونه برداری بدون دقت و توجه می تواند موجب سوء تفاهم و یا منجر به ایجاد هزینه های ناخواسته شود.

کلیات:

نمونه برداری ممکن است برای انجام آزمایش های جاری روی کالا و یا محصولات نمونه برداری و یا تعیین بعضی از ویژگی های خاص در آزمایشگاه باشد. در هر دو مورد باید نمونه ها بطور اتفاقی برداشته شود. در بعضی موارد مثلاً برای حصول اطمینان از حضور رقم متفاوت یا هر نوع ناهماهنگی دیگر باید نمونه برداری بطور انتخابی به عمل آید. در چنین مواردی نمونه برداری نمی تواند بطور اتفاقی انجام گیرد. بنابراین قبل از شروع نمونه برداری باید هدف آن مشخص گردد. به عنوان مثال ویژگی هایی که باید مورد آزمایش قرار گیرد معین شود.

نمونه برداری باید به طریقی باشد که نمونه های اولیه تمام ویژگی های محصول را داشته باشد، که پس از تفکیک قسمت های صدمه دیده باید نمونه های جداگانه از قسمت های سالم و قسمت های صدمه دیده برداشته شود.

روش نمونه برداری :

۱. نمونه برداری باید بدون هیچ گونه تأخیر انجام گیرد.

۲. نمونه ها باید توسط طرف های زینفع با نماینده سازمان های ذیصلاح برداشته شود.
۳. نمونه های اولیه باید به طور تصادفی از قسمت های مختلف و یا از سطوح مختلف برداشته شود.
۴. در مورد محصولات بسته بندی شده، نمونه ها ی اولیه باید به طور اتفاقی (بسته به تعداد بسته ها) بین ۵ تا ۲۰ بسته انتخاب شود.
۵. در مورد محصولات فله ای، نمونه برداری اولیه متناسب با وزن فله یا تعداد دسته های موجود در آن باید طوری برداشته شود که جمع وزن یا تعداد نمونه های اولیه برداشت شده بین ۴۰-۱۰ کیلو گرم باشد.
- نکته: تا ۱۵ کیلوگرم یا ۱۵ دسته از نمونه برداری معاف است.
۶. در مورد میوه ها یا سبزی های سنگین (که وزن هر واحد آن بیش از ۲ کیلوگرم باشد) نمونه های اولیه باید حداقل ۵ عدد باشد.
۷. نمونه کلی در صورت ضرورت از مجموع نمونه های اولیه و در صورت امکان از اختلاط آنها به دست می آید. نمونه تقلیل یافته در صورت ضرورت از کوچک کردن نمونه کلی به دست می آید.
۸. بررسی در محل نمونه برداری می تواند روی مجموع نمونه ها یا کوچک شده انجام گیرد و این عمل باید هرچه سریع تر بعد از نمونه برداری انجام گیرد تا از هرگونه تغییر مشخصات که باید مورد آزمایش قرار گیرد جلوگیری شود.
۹. اندازه های نمونه های آزمایشگاهی بستگی به نوع آزمون هایی دارد که باید روی آن انجام گیرد و این امر باید در قرارداد منعکس باشد.

۱۰. اندازه نمونه های آزمایشگاهی که در محل مورد بررسی قرار نمی گیرد، برای اطمینان در نگهداری آن باید به خوبی بسته بندی و فوراً به آزمایشگاه ارسال شود. ظروف نمونه های آزمایشگاهی باید مهر و موم شود.

۱۱. نمونه های ارسالی به آزمایشگاه به منظور عدم اختلاط و اشتباه باید نشانه گذاری شود. نشانه گذاری باید خوانا و ثابت بوده و حاوی اطلاعات زیر باشد:

الف) نام و نشانی آزمایشگاه دریافت کننده نمونه

ب) نام کالا (گونه و رقم میوه یا سبزی و درجه آن از کیفیت)

پ) نام فرستنده

ت) محل نمونه برداری

ث) تاریخ در مورد محصولات فاسد شدنی، ساعت نمونه برداری

ج) مشخصات نمونه (بارنامه شماره ماشین و محل نگهداری)

چ) شماره گزارش نمونه برداری (شماره پلمپ و یا مهر)

ح) نام و امضاء نمونه بردار

خ) فهرست آزمایشهایی که باید انجام گیرد (در صورت ضرورت)

۱۲. نگهداری و محل نمونه آزمایشگاهی باید در شرایطی انجام گیرد که از وقوع هرگونه تغییری در آن اجتناب گردد. به همین دلیل بهتر است آزمایش ها بلافاصله بعد از نمونه برداری انجام گیرد.

۱۳. گزارش نمونه برداری باید دارای شماره و همراه با نمونه آزمایشگاهی بوده و حاوی اطلاعات مورد نیاز به شرح ذیل باشد.

الف- نشانی، گونه و در صورت لزوم رقم و درجه بندی کیفی محصول.

ب- نام و نام خانوادگی نمونه بردار.

پ- محل و تاریخ ارسال و دریافت.

ت- نام و نشانی فرستنده.

ث- محل، مدت و شرایط نگهداری نمونه و شناسایی وسیله حمل آن (نوع وسیله و شماره آن)

ج- تاریخ و زمان تقاضای نمونه برداری.

ح- تاریخ و زمان نمونه برداری.

خ- شرایط جوی در طی نمونه برداری (دما و غیره)

د- نام و نام خانوادگی طرف های ذینفع حاضر در هنگام نمونه برداری